

Luo / Muokkaa

Lähetä

Lausunnonantajat

Yhteenveto

Sähköisten viranomaisaineistojen arkistoinnin ja säilyttämisen palvelukokonaisuus

Sähköinen arkistoinnin palvelukokonaisuus

Lausunnonantajia: 1 ▼

Puollatko SAPA-palvelukokonaisuuden toimeenpanoa? *

- ☐ Puollan
- ☐ Puollan muutoksin (muutokset kuvattu muualla lausunnossa)
- ☐ Vastustan (perustelut annettu muualla lausunnossa)

Maaseutuvirasto, Lehto Antti

3.3.2016

Puollan

Miten ehdotettu julkisen hallinnon yhteinen arkistointipalvelu vaikuttaisi organisaatiossasi?

- ☐ Kustannuksia säästyisi selvästi
- ☐ Kustannuksia säästyisi jonkin verran
- ☐ Kustannuksissa ei tapahtuisi merkittävää muutosta
- ☐ Kustannukset lisääntyisivät

Maaseutuvirasto, Lehto Antti

Päivitetty 3.3.2016

Aikaisempi lausunto lähetetty: 3.3.2016

Kustannuksia säästyisi jonkin verran

SAPA toimeenpanosuunnitelma

Lausunnonantajia: 1 ▼

Yleiset kommentit ja huomiot toimeenpanosuunnitelma-dokumenttiin

Maaseutuvirasto, Lehto Antti

Päivitetty 3.3.2016

Aikaisempi lausunto lähetetty: 3.3.2016

Maaseutuvirasto pitää tärkeänä pysyvään säilyttämiseen tarkoitettua keskitettyä palvelua

suunnittelemista ja käyttöönottamista. Pysyvästi säilytettävien sähkösyntyisten (ja digitoitujen tms.) aineistojen säilyttäminen on jatkossakin syytä keskittää yhden julkisen toimijan ohjattavaksi ja ylläpidettäväksi.

Maaseutuvirasto pitää tässä vaiheessa riittävänä skenaarion I mukaista toteutusta Sähke2-normin mukaisten pysyvästi säilytettävien tietojen siirtämisestä Sapa-palveluun. Skenaario I lienee valtionhallinnon tarpeisiin laajalti riittävä, koska useimmilla organisaatioilla on jo käytössä Sähke2-mukaisia asian- ja asiakirjahallintajärjestelmiä, joissa määrääjan säilytettävien tietojen tallentaminen on mahdollista järjestää.

Skenaarion II mukainen toteutus lienee edullinen niiden julkisten toimijoiden osalta, joilla ei ole käytössä Sähke2-normin mukaisia sähköisiä asianhallintajärjestelmiä ja tiedonohjausta. Skenaarion II osalta jää kuitenkin epäselväksi, miten, mistä järjestelmistä ja missä muodossa määrääjan säilytettävien ja muiden kuin Sähke2-normin mukaisten tietojen tallentaminen järjestettäisiin. Skenaarion II mukainen toteutus on kuitenkin kiinnostava esim. tietokantamuotoisten aineistojen arkistointiin saattamisen kannalta. Skenaarion II mukaista toteutusta lienee edullista suunnitella myös yhteen VNHY:n asianhallinnan Vahva-kehittämishankkeen kanssa. Skenaarioon II tulisi myös liittää esim. Kieku-järjestelmän henkilöstöhallinnon pitkäaikaissäilytettävien tietojen keskitetty säilytys.

Skenaario III lähenee jo aika lailla taannoin kuopatun Valdan kaltaista asianhallintajärjestelmää, mikä voi edelleen olla kallis ja vaikea toteuttaa ja ylläpitää?

Tietoa-aineistojen luokittelun suojaustason III liittäminen skenaarioon II lienee pikemmin aikataulullinen kuin vaihtoehtoinen tavoite: korotetun tietoturvatason vaatimusten täyttäminen lienee välttämätöntä myös siinä tapauksessa, että vain skenaario I toteutettaisiin? Suojaustasojen I ja II tietojen pitäminen sähköisen säilytyksen ulkopuolella lienee niiden määrän ja käsittelyn suojausvaatimusten kustannusvaikutuksen kannalta perusteltua.

Kommentit ja huomiot palvelukokonaisuuden vaikutuksiin (luku 3)

Maaseutuvirasto, Lehto Antti

3.3.2016

Määrääjan säilytettävien tietojen siirtämiseen Sapa-palveluun ei tule liittää veloitetta muuten kuin mahdollisesti valtionhallinnossa jo keskitettyjen poikkeusten osalta (esim. Kieku henkilöstöhallinto).

Pysyvään säilytykseen siirrettävien tietojen säilyttämisen tulee olla tiedon siirtäjäorganisaatiolle maksutonta. Kustannuksia muodostuu myös rajapintojen ja konversio- ja siirtotoiminnallisuuden ylläpidosta. Määrääjan säilytettävien tietojen ottamisesta Sapa-järjestelmään on perusteltua periä palvelukustannukset, mutta siihenkin on syytä ottaa budejttirahoitteisia poikkeuksia keskitettyjen talteenottojen osalta (esim. Kieku henkilöstöhallinto).

Maaseutuviraston näkemyksen mukaan Arkistolaitoksen tulisi vastata Sapaan siirretyn pysyvästi säilytettävän tiedon tietopalvelusta samoin kuin paperimuodossa pysyvään säilytykseen jo siirrettyjen aineistojen osalta, vähintään asiakaspalvelun/kansalaisten asiointipalvelun front-deskinä. Siinä vaiheessa kun pysyvästi säilytettävät tiedot ovat olleet pitkiä aikoja passiivivaiheessa, niiden yhtymäkohdat omistavan organisaation ajankohtaisiin tehtäviin ohenevat, ja tietopalvelun luonne muuttuu katalogisoivaksi ja kuvailevaksi tutkijapalveluksi. Ne ovat Arkistolaitokseen keskittämistä edellyttäviä tietopalveluita, ja tiedon omistaneen organisaation edellytys tietopalvelulla

niistä heikkenee ajan myötä.

Välittömin potentiaali Sapaan siirrettävissä pysyvästi säilytettävissä aineistoissa olisi varmastikin jo käytöstä poistuneissa järjestelmissä ja tietokannoissa, joita ei syystä tai toisesta ole vielä siirretty Vapa-palveluun. Ne eivät kuitenkaan toteudu yhtään nopeammin Sapan kuin Vapankaan aikana ilman selkeää ohjeistusta ja lainsäädäntöön sekä riittävään toimivaltaan perustuvaa ohjausta. Tällaisille aineistoille ei usein ole määritelty lainkaan säilytystietoja, ja niistä on alettava ensin tekemään taannehtivia säilytysesityksiä. Näitä olisi syytä paimentaa sähköiseen säilytykseen nykyistä voimakkaammin, ennen kuin tiedot käyvät tulkintakelvottomiksi – tähän paimentamiseen ei Arkistolaitoksella ole ollut riittävää toimivaltaa.

Muun kuin sähkösyntyisen pysyvästi säilytettävän tiedon vastaanottamiseen olisi jatkossakin syytä etsiä ratkaisut keskitetysti, eikä kaiken paperilla muodostuneen tiedon digitointia tulisi jättää yksinomaan viranomaisten vaihtelevien ratkaisujen varaan. Olisiko esim. pitkän tuoreutusajavälin polymeerimikrofilmeihin perustuvissa ei-digitaalisissa ratkaisuissa (Ruotsin malliin) ideaa?

Kommentit ja huomiot lainsäädännön muutostarpeisiin (luku 4)

Maaseutuvirasto, Lehto Antti

3.3.2016

Sapan omistus ja ohjaus on syytä keskittää OKM:n tai VM:n alaiseen organisaatioon, ja sille on taattava lainsäädännössä ja resursoinnissa riittävät toimintaedellytykset nykyisistä laajempaan tiedonohjauksen ja tiedonhallinnan kokonaissuunnittelun koordinointiin ja ohjaukseen. Olemassa olevista organisaatioista Arkistolaitos on sopivin paikka, mutta sen roolia olisi nykyisistä merkittävästi laajennettava.

Julkishallinnon tietojen sähköinen arkistointi (pysyvä säilyttäminen) on syytä keskittää julkiselle toimijalle (Arkistolaitos). Määräajan säilytettävien tietojen säilytyksen järjestämisen tulee kuitenkin olla mahdollista myös omin Sähke2-kelpoisin operatiiviseen toimintaan liittyvin ratkaisuin ja hankinnoin.

Yhteys VM:n tiedonhallintalainsäädännön ja Sapan valmistelun välillä on keskeinen, ja ne on käsiteltävä kokonaisuutena. Julkisen sektorin tietohallinnon ohjausta, tietoturvallisuutta, palveluiden digitalisaatiota ja kokonaisarkkitehtuuria ei jatkossa voi erottaa tietojen säilyttämisestä ja tiedonhallinnan kokonaissuunnittelusta, vaan niiden ohjaus on kaikilla tasoilla lainsäädännöstä lähtien johdettava yhteentoimivaksi kokonaisuudeksi, ja organisoitava toimeenpano sen mukaisesti.

Yksi tapa kokonaisuuden hallitsemiseksi lienee esitetty sähköisen säilyttämisen neuvottelukunta. Maaseutuviraston näkemyksen mukaan sen toimivallan tulisi kuitenkin kattaa tiedonhallintaa sähköisen säilyttämisen ohjausta laajemmin, ts. neuvottelukunnan tulisi ohjata laajemmin digitalisaatiota tukevia asianhallinnan ja tiedonohjauksen tavoitteita ja kokonaissuunnittelua.

Kommentit ja huomiot palvelukokonaisuuden toimeenpanoon (luku 5)

Maaseutuvirasto, Lehto Antti

3.3.2016

Toimeenpanon kannalta olennaista on em. kokonaisuuden hallinta. Hyötyjen realisoituminen ja sähköisen aineistoin määrän kasvu Sapaassa edellyttää ensiksi toimivaa tiedonhallintalainsäädäntöä ja sen koordinoitua toimeenpanoa. Kokonaan suunnittelematta olevien tietokokonaisuuksien säilytysuunnittelu on saatava käyntiin, ja organisaatiot on saatava käynnistämään tiedonhallinnan kokonaissuunnitteluaan. Pelkästään tekniset ratkaisut eivät ratkaise ongelmaa, vaan riskiksikin tunnistettu vastuullisen operatiivisen toiminnan ja kehittämisen toimintamallin määrittelemineen on erittäin tärkeää, ja se edellyttää kokonaisvaltaista tarkastelua, yhteistyötä ja viestintää OKM:n, VM:n ja Arkistolaitoksen kesken.

Toimeenpanon valmistelussa on otettava huomioon myös aluehallinnon uudistukset: muutokset Ely-keskusten ja kuntien tehtävissä ja maakuntahallinnon organisointi (muutenkin kuin soten osalta) edellyttävät laajalti tiedonhallinnan uudelleensuunnittelua sekä palveluiden ja tietojen omistus- ja ohjausvastuiden määrittelyä. Toimeenpanossa tulisi siten mennä tiedonhallinnan kokonaissuunnittelu ja vastuukysymykset edellä, jotta digitalisaatiotavoitteita tukevat yhteentoimivat tietorakenteet saadaan luotua palveluille, ja jotta niiden tietoja voidaan vähitellen ottaa talteen Sapaan.

Huomattavaa on, että joissakin prosesseissa pysyvästi säilytettävien asioiden tiedot siirtyvät esim. erinäisistä EU-ohjelmakausien mukaisista todentamis-, jatkotoimenpide- ja tarkastustarpeista johtuen passiivivaiheeseen vasta jopa 10-15 vuoden kuluttua varsinaisen käsittelyn päättymisestä. Näin ollen siirron aikataulut Sapa-palveluun edellyttää tarkkaa suunnittelua Sapan ja esim. maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmän sähköisen arkiston välillä. Tämä on Sapan vaiheistuksen kannalta merkittävää, siirrot eivät välttämättä realisoitu heti niissäkään järjestelmissä, joissa pysyvän sähköisen säilyttämisen lupa jo on.

Arvioi vaiheistuksen tarpeellisuutta ja kiireellisyyttä

- ☞ Ainakin skenaario I toteutus tarvitaan nopeasti
- ☞ Pelkkä skenaario I ei riitä, myös skenaario II työn alle pian
- ☞ Laajin skenaario III tarvitaan, skenaariot I ja II eivät riitä

Maaseutuvirasto, Lehto Antti

Päivitetty 3.3.2016

Aikaisempi lausunto lähetetty: 3.3.2016

Pelkkä skenaario I ei riitä, myös skenaario II työn alle pian

Kommentit ja huomiot palvelukokonaisuuden hallintaan ja ylläpitoon (luku 6)

Maaseutuvirasto, Lehto Antti

3.3.2016

Ks. edelliset kohdat.

Mikä on oikea taho ohjaamaan sähköisen arkistoinnin kokonaisuutta?

🔊 Opetus- ja kulttuuriministeriö

🔊 Valtiovarainministeriö

🔊 Oikeusministeriö

🔊 Muu, mikä?

Maaseutuvirasto, Lehto Antti

3.3.2016

Muu, mikä? [VM tai toimivaltainen neuvottelukunta. Koska palveluiden digitalisaatio ja niiden sähköinen tiedonohjaus ovat erottamattomia, tarvitaan palveluiden ja tietojen koko elinkaariohjauksesta vastaava toimija. Sen sijoittamispaikka VN:ssä ei liene kynnyskysymys, vaan se, että ryhdytään ohjaamaan kokonaisuutta, ei sen erillisiä osia.]

SAPA arkkitehtuurikuvaus

Lausunnonantajia: 1

Yleiset kommentit ja huomiot arkkitehtuurikuvaus-dokumenttiin

Maaseutuvirasto, Lehto Antti

3.3.2016

Keskeiset linjaukset ja yleiset kehittämisvaatimukset vaikuttavat kattavilta. Kansalaisten tieto- ja tutkijapalveluiden toteutustapa jää valmistelua paremmin tuntematta epäselväksi.

Kommentit ja huomiot Skenaario I: Pysyvään säilytykseen reitittävä SAPA

Kommentit ja huomiot Skenaario II: Kaiken aineiston SAPA

Maaseutuvirasto, Lehto Antti

Päivitetty 3.3.2016

Aikaisempi lausunto lähetetty: 3.3.2016

Skenaariolla II olisi järkevä ottaa talteen keskitetysti sellaisten valtionhallinnon sähköistettyjen palveluiden tiedot kuin Kieku, Heli, lausuntopalvelu, hankintapalvelu jne. sen sijaan että sähköistettyihin palveluihin tallennettuja tietoja kopioidaan työläästi organisaatioiden omiin järjestelmiin tai monistetaan palveluista rajapintaa lukemattomiin eri järjestelmiin. Palvelun omistaja vastaisi siitä, että keskitetty talteenotto Sapaan järjestettäisiin. Edellyttää perinteisen arkistonmuodostajakäsityksen korvaamista palveluarkkitehtuuriajattelulla ja siihen kuuluvalla palvelun omistajan ohjausvastuulla (tiedonhallintalainsäädännön uudistus). Tällä saataisiin julkishallinnon kokonaisuudessa jo aika lailla kustannuksia karsittua.

Kommentit ja huomiot Skenaario III: Rikastava ja muokattavan aineiston SAPA

Kommentit ja huomiot hallintamalliin (luku 5)

Kommentit ja huomiot kustannus- ja hyötytarkasteluun (luku 6)

Mene edelliselle sivulle